

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Tordaazanyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félére 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Szent István emlékezete.

A mostani történelmi nagy-
időkben kétszeres okunk van
első nagy magyar királyunk em-
lékét felidézni s abból vigasztal-
ást, erőt meríteni. István király
az egyházalapító, nemcsak a
kardforgatásnak volt mestere, de
a magyar földmívelésnek is első
apostola.

A világháború közepette szin-
tén a kard és az ekevas a ma-
gyar föld leghüségesebb védel-
mezője. Az a kard, amelyet a
béke egészséges munkája, a
földmívelés tett izmossá, az az
ekevas, amely nehéz viszonyok
között sem szűnt meg a dusan
termő magyar földet munkálni,
hogy biztosíthassa a harcoló se-
regek és az itthonmaradottak
élelmezését.

Mintha a történelmet látnók
megismétlődni. Az Árpádok di-
cső korában is ennek a marok-
nyi népnek tengernyi ellenség-
gel kellett megküzdenie. A bon-
foglalás első napjaitól véges vé-
gig, míg az utolsó Árpád be nem
hunyta a szemét, a harc volt
életeleme a magyar népnek, de
az örökös harcban meg kellett
volna örölnie, ha István király
a maga bölcsességével hozzá
nem szoktatja népét a mező-
gazdaság kincseinek kiaknázásá-
hoz.

Ezzel kettős célt ért el, egy-
részt az örökös harcokban szil-
lajjá vált erkölcsök, a turáni
mezőkről magukkal hozott vad-
ság fokozatosan kiirtódott a ma-
gyar népből. A hadviselés szil-
laj módját idővel a nyugodt,
céltudatos harcmódor váltotta
fel, másrészt a földmívelés bel-
terjességének emelkedésével egy-

szer és mindenkorra biztosította
a bölcs király, hogy az ő népét
semmiféle ellenség nem tudja
többé kitéhetni.

A történelmi folyamatnak s
az eseményeknek csaknem
ugyanazonos megújulását lát-
juk most is. A földmívelés ne-
héz munkájában megedzett ma-
gyar nép győzelmesen veri visz-
sza a sokszoros tulerőben levő
ellenségeit és a földmívelés bölcs
munkájában öntudatosá, élessé
vált eszével, gazdag tapasztala-
taival, mint stratégia is méltó
helyet foglal el azoknak a nem-
zeteknek sorában a magyar, a
hol a harci tudományt a leg-
magasabb fokra emelték.

Áldozunk tehát a bölcs és
nagy magyar király emlékének,
a ki a magyar nemzetnek az
igazi haladás útját megmutatta.

Az idén talán kissé szomo-
rubban hangzik az aratók nő-
tája, néhol teljesen el is némult,
de a mezőkön sokasodó keresz-
tek, az élet magvát rejtő aszta-
gok néma, de azért mégis han-
gosan beszélő áldozati éneket
jelentenek István király emlé-
kének.

A cséplőgépek javában zug-
nak, a molnár kopácsolja kö-
veit, egy-két nap még és a puha,
foszlós új magyar kenyér —
kell-e ennél szebb áldozat az
emlékezés oltárán — ott lesz
ugy a kunyhókban, mint a palot-
ákban, jelölül annak, hogy Ist-
ván király, az első magyar ki-
rály most is öröklik az ő hű
népén, a mely emlékezetét oly
annyira meg tudja becsülni.

Ez az új foszlós magyar ke-
nyér valóságos gunyakaj lesz

ellenségeink szemébe; azoknak
az ellenfeleknek, amelyek fegy-
verrel nem bírván leigázni a
magyart és szövetségeseit, a
kiéheztetés gonosz fegyveréhez
nyultak, de hála Istennek, immár
esztendőről-estendőre csalód-
nak!...

Járjon tehát a magyar nép
István király nyomdokain ezen-
tul is, ápolja azokat a hagyo-
mányokat, amelyeket tőle örö-
költ, a földmívelés szeretetét, a
harckészséget, az önerejében
való bizakodást, az erkölcs és
a vallás megbecsülését és bizo-
nyára nem kell félnie semmi-
féle ellenségétől a világ végéig.

Ha jön a román.

Az ég alatt, a föld hátán,
Nem volt még oly dühös sátán,
Mint amily erővel küzdünk,
Ha jön régi ellenségünk!

Elmult ezer éve annak,
Hogy a székelyek itt laknak;
E föld nem volt soha román,
Megmutatjuk a Hargitán!

Vitéz német, bolgár, török,
Székely-magyar hire örök;
Mig e népek élnek-halnak,
Jönni kell a diadalnak!

Olasz, oláh és a muszka,
Minket nem hozhat zavarba;
Megmutattuk két év óta,
Hull az ellen a nyomunkba!...

Talpra állunk mind egy szálig,
Adriától a Kárpátiig...
Nem lesz köztünk senki gyáva,
— Esküszünk az Égurára!...

Öreg székely.

Népjegyek meg-
hívók és
mindenféle nyomtatványok készül-
nek e lap kiadóhivatalában.

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminiszterium
1916 május 16-án kiadott 421-ik
számu veszteség lajstromába foglalt
székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es
ezredbeli tisztek és legénység név-
sora (LXXXIII. közl.)

Tatár István népf. 16 sz. Csikgyi-
mesbükk 1884 ms.

Vajda Árpád népf. 14 sz. Udvm.
Bardocz 1886 ms.

Weiner Vilmos népf. 13 sz. Tren-
csénvm. Almásfalva 1897 ms.

Helyreigazítás. A 122 sz. vesz-
teség lajstromhoz: Lukács József
gépfegyveroszt. Csvm. Gyergyótöl-
gyes 1885 (Mint meghalt volt ki-
mutatva. Ez törlendő). Péter István
II. 2 sz. Udvm. Székelyszentkirály
1884 (Mint meghalt volt kimutatva.
Törlendő). — Tankó Péter c. örvé-
zető 1 sz. Hszvm. Gyimesközéplak
1887 (Mint meghalt volt kimutatva.
Törlendő).

A 131 sz. veszteség lajstromhoz:
Berzsán János 3 sz. Csikcsicsó 1881
(Mint meghalt volt kimutatva. Tör-
lendő).

A 309 sz. veszteség lajstromhoz:
Faluvégi Kálmán 9 sz. Udvm. Nagy-
solymos 1884 (Mint hadifogoly volt
kimutatva. Törlendő. Kölcsönös ki-
cseréléssel visszakerült). — Korpos
Péter 4 sz. Csvm. Gyergyóditró 1891
(Mint hadifogoly volt kimutatva.
Törlendő. Kölcsönös kicseréléssel
hazakerült).

(Folytatjuk).

Orbán Balázs báró

Szejke-fürdője.

Napjainkban már igen kevesen
ismerik a Báró Orbán Balázs Szejke-
fürdőjének eredeti történetét. Magam
sem ismertem, amíg Báró Orbán
Ottó, a nagynevű székely hazafi és
tudós író édes testvéröccse, azt ne-
kem el nem mondotta.

A koránál fogva csodás emlékező
tehetséggel megáldott Báró, kivel
sok év óta barátságos viszonyban
vagyok, a Szejke-fürdő történetéről
ezeket mondotta:

A főleg csúzos, köszvényes bántalmakban, zsugorodás és idült kútegekben igen jótékonyhatású Szejkegyógy-fürdő eredetileg lengyelfavi Simó István és neje tarcsafalvi Pálffy Zsuzsánnáé volt.

Még 1848 előtt egy Csiszár nevű székelyudvarhelyi csizmadiamester vásárolta meg tőlük 7 német forintért (egy akkori német forint mai értéke 80 fillér), vagyis a mostani pénzértékben összesen 5 K 60 fillérért és Zsuzsanna asszony számára 1 pár kordovány csizmáért.

A fürdőterület akkor a most is használt kocsibejáró utból s a hideg és meleg fürdő helyéből állott. Azért mondom, hogy csak a helyéből, mert akkor még semmi épület nem volt ott.

A vidéki nemesség — felismerve a víz nagyszerű gyógyhatását — nyaranta úgy használta, hogy deszkabódékat rögtönöztek, azokba kádakat helyeztek és a kádba hordott vizet tüzön felmelegített kövekkel langyosították meg. Így készült akkor a meleg fürdő s mégis meg volt a gyógyhatása.

Az ötvenes években aztán Horváth Dani peteki földbirtokos (aki Székelyudvarhelyt a Doros-féle szeszgyárat is építtette, mint annak akkori tulajdonosa) a Szejkét haszonbérbe vette Csiszár mestertől. A mostani hideg- és melegfürdőt magába foglaló részen fából épületeket emelt. Berendezte fakádakkal és gőzmelegítésre is.

Csiszár mester földi pályafutását nemsokára befejezte és hagyatéka árverésre került.

Ezutal aztán a Szejke-fürdő is gazdát cserélt. Báró Orbán Ottó 3000 frtért vette meg a már jó hírűvé vált fürdőt. Ehhez az uton kívül levő részt (a vendéglő mögött elterülő erdővel együtt, mintegy 5 holdnyi területet) 300 frtért Szombatfalvi István szombatfalvi lakostól ugyancsak Báró Orbán Ottó vásárolta meg, aki akkor — mint kiskoru — otthon gazdálkodott édes anyja, Báró Orbán Jánosné szül. Knechtel Eugenia oldala mellett.

A Báró Orbán Ottó által szerzett Szejke-fürdőt, az 5 holdnyi területtel együtt a kiskoru Báró édes anyja később a maga nevére iratta és fedezve az összes kiadásokat, Báró Orbán Balázs saját tervei szerint, édes anyja pénzéből építette a mostani fürdőhelyiségeket és lakószobákat, ugyszintén a vendéglőt is. Majd pedig édes anyja végrendeletileg egyedül Orbán Balázs bárónak hagyományozta a fürdőt egész birtokállományával együtt.

Jelenleg a Szejke-fürdő 60 katasztális holdnyi területen van. Ez úgy állott elő, hogy Báró Orbán Jánosnak, az Orbán Balázs és Ottó édes atyjának, a szombatfalvi határon 80 kat. holdnyi birtoka volt szétszóródottan. A tagosításkor aztán ezt Báró Orbán Balázs a Szejke-fürdőhöz tagosította és telekkönyvileg is egyedül az ő tulajdonává lett.

Orbán Balázs báró életében ugy

végrendekezett, hogy a Szejke-fürdő az ő halála után Báró Orbán Bódog fiaira: János, Bódog és Balázsszálljon oly kikötéssel, hogy ha e három örökös fiutód nélkül elhalna, akkor a Szejke-fürdőt és tartozékait az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület kapja örökülajdonul.

E mellett három örökösét arra is kötelezte, hogy a székelykereszturi unitár. gimnáziumnak és az E. M. K. E.-nek külön-külön évi 200—200 frtot fizessenek 20 éven át, amíg az 4—4000 frtra növekedik.

Az örökösök a székelykereszturi unitár. gimnáziumnak a 400 frtot egy összegben ki is fizették.

Miután az örökösök közül Báró Orbán Jánosnak fiugyermeke született, az E. M. K. E. egyezség útján 2000 frtért az utó-öröklési jogáról és az évi 200 frtokról is lemondott. Ennek következtében tehát a Szejke-fürdő a három Báró Orbán fia szabad, örökös tulajdona lett. Az utóbbi időben a Báró Orbán testvérek a Szejke-fürdőt áruba bocsátották 120,000 K-ért.

A mai olcsó pénzviszonyok mellett — szerény nézetünk szerint — Székelyudvarhely városát leginkább találná. Hatvan kat. hold terület — közvetlen a város mellett — okos kihasználással, igen jól értékesíthető volna — ügyes házikezeléssel, vagy bérbeadással is. Ezzel kapcsolatosan az oly nagyfontosságú városi gőz- és kádnépfürdő kérdése szintén megoldható lenne, mert a Szejkéről könnyűszerrel bevezethető volna az ásványvíz a város arra alkalmas részébe, amiut azt annak idején Dr Gyarmathy Dezső polgármester tervezte. No, de ezekről talán majd más alkalommal fogok elmondani egyes részleteket.

Betegh Pál.

Székelyföldi hőseink.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

LXXXV.

Az 1916. május 16-án kiadott 421 sz. veszteség lajstrom szerint:

Ekárt József tart. főhadnagy 64 gye. 4 munkásoszt. Tavm. Torockó 1884 megs. — Krécza Traján tart. zászlós 21 gye. 2 sz. Tavm. Székelyhidas 1893, meghalt 1916 febr. 13-án.

Ábrahám István pótt. 22 gye. Marostvm. Mezőbánd 1879 hadifogoly (Piestschanka, Oroszország). — Ábrahám Lajos népf. 22 gye. Mtmv. Mezőfele 1876 hadifogoly (Samar kand, Oroszország). — Ádám Dénes c. őrvezető 22 gye. 1 pót. Marostvm. Sóvárád 1888 hadifogoly (Spaskoje, Oroszország). — Ádám Sándor 22 gye. 1 sz. Mtmv. Erdő-

szentgyörgy 1893 hadifogoly (Jaransk, Oroszország). — Ádám Tamás 22 gye. Csvm. Gyergyóditró 1884 hadifogoly (Moskau, Oroszország). — Ádámosi György 62 gye. 16 sz. Mtmv. Somosd 1895 ms. — Adorján Károly népf. 22 gye. 4 sz. Tavm. Magyardellő 1880 hadifogoly (Omsk, Oroszország). — Agner István c. őrvezető 22 gye. Marosvásárhely 1881 hadifogoly (Oroszország). — Ágoston Dávid 24 gye. 7 sz. Csikszenttamás 1882 hadifogoly (Jelabuga, Oroszország). — Ágoston Dénes népf. 22 gye. 1 sz. Udvm. Siklód 1878 hadifogoly (Poselok, Oroszország). — Ágoston Ferenc népf. 22 gye. Székelyudvarhely 1894 hadifogoly (Merw, Oroszország). — Akim István népf. 22 gye. 1 sz. Mtmv. Kislekencze 1875 hadifogoly (Oroszország). — Akretán János pótt. 22 gye. Mtmv. Nyárádköszvényes 1885 hadifogoly (Oroszország). — Albert András pótt. 22 gye. Udvm. Farkaslaka 1889 hadifogoly (Jelabuga, Oroszország). — Albert Gábor 22 gye. 8 sz. Udvm. Székelykeresztur 1882 hadifogoly (Tscherny, Oroszország). — Albert János pótt. 22 gye. 2 pót. Csvm. Gyergyóremete 1891 hadifogoly (Oroszország). — Albert János tart. 22 gye. 5 sz. Udvm. Oroszhegy 1884 hadifogoly (Jaransk, Oroszország). — Albert Sámuel 22 gye. 1 sz. Marostvm. Maja 1893 hadifogoly (Tjumen, Oroszország). — Ambrus Dániel 22 gye. 7 sz. Udvm. Korond 1884 hadifogoly (Orenburg, Oroszország). — Ambrus Dénes népf. 22 gye. Udvm. Parajd 1894 hadifogoly (Merw, Oroszország). — Ambrus Dénes népf. 22 gye. 1 sz. Udvm. Székelydobó 1874 hadifogoly (Oroszország). — Ambrus Károly őrvezető, c. tizedes 22 gye. 5 sz. Csikvm. Gyergyószárhegy 1875 hadifogoly (Oroszország). — Ambrus István népf. 22 gye. Csvm. Tekerőpatak 1892 hadifogoly (Oroszország). — Andorkó Mihály pótt. 24 gye. 1 menetsz. Udvm. Vargyas 1886 hadifogoly (Tscherny, Oroszország). — András Dénes 24 gye. 12 sz. Csikkászontfeltiz 1881 hadifogoly (Nikolsk Ussuryjskij, Oroszország). — András István 22 gye. 5 sz. Udvm. Székelybetlenfalva 1890 hadifogoly (Pensa, Oroszország). — András Lajos 24 gye. 3 sz. Udvm. Lövéte 1880 hadifogoly (Krasnojarsk, Oroszország). — András János népf. 22 gye. 1 sz. Udvm. Nyíkömalomfalva 1876 hadifogoly (Zarewosantschnrsk, Oroszország). — András János népf. 22 gye. 10 sz. Mtmv. Székelysárd 1877 hadifogoly (Zarewosantschnrsk). — András József pótt. 22 gye. Udvm. Siklód 1888 hadifogoly (Kostroma, Oroszország). — András Sándor pótt. 22 gye. 4 pót. Mtmv. Kiszentlőrinc 1886 hadifogoly (Petro-pawlowsk, Oroszország). — András-Andrisán Domokos (Demetrius) pótt. 22 gye. 3 pót. Marosvásárhely 1880 hadifogoly (Bugry, Oroszország). — András Mihály 24 gye. 11 sz. Hszékvm. Barátos 1891 hadifogoly (Petrovsk, Oroszország). — Angyal

Panteleimon 22 gye. 2 sz. Mtmv. Bala 1891 hadifogoly (Oroszország). — Angyal György 24 gye. 10 sz. Hszvm. Nagybaczon 1887 megs. — Anka György népf. 22 gye. 3 sz. Tavm. Mezőtőhát 1875 hadifogoly (Bogotol, Oroszország). — Anka József tart. 22 gye. 6 sz. Tavm. Magyarpéterd 1882 hadifogoly (Irbít, Oroszország). — Antal Dénes pótt. 22 gye. Székelyudvarhely 1882 hadifogoly (Tjumen, Oroszország). — Antal Ignác pótt. 22 gye. Csikvm. Gyergyóremete 1886 hadifogoly (Taschkent, Oroszország). — Antal János árkász 12 árkász. 1 sz. Maroshévíz 1887, meghalt 1916 márc. 19-én.

(Folytatjuk.)

Régi székely adomák.

Irta: lengyelfalvi Báró Orbán Ottó.

14. Ugron Mihály nótái.

Ugron Mihály Ábránfalván lakott. Ott lakott Ugron Tamás is.

Kettejüknek Háromszék vármegyében közös birtokuk volt, amely nekik semmit nem jövedelmezett.

Egyik őszkor Ugron Tamás aztmondotta öccsének, hogy menyjen bé Háromszékre és a közös birtokot adja el.

Ugron Mihály felcsomagolt, négy lovat befogatott és bement Háromszékre s ott a birtokot azonnal el is adta, de a pénzzel nem jött haza Ábránfalvára, hanem egész télen át Háromszéken mulatott.

Addig huzatta a cigánnyal és táncolt, míg a lovait jól kihizlalta. Mikor aztán a pénz mind elfogyott, Ugron Mihály is hazaérkezett Ábránfalvára.

Ugron Tamás egyideig várta, hogy hazajött öccse róla is megemlékezék, de hiába várta... Beküldötte tehát az udvarbíráját, hogy kérdezze meg, eladta-e a birtokot s ha igen, ugy pénzrészét adja át.

— Mondd meg Tamás öcsémnek, — felelte Ugron Mihály — hogy a birtokot eladtam, de pénzt egy krajcárt sem hoztam. Hanem nótát hoztam olyant, hogy a mióta a szemem kipattant, olyant még nem hallott, Jöjjön által, hogy fujjam el neki...

15. Ugron Mihály feltámadása.

Az alma nem esik messze a fájától — tartja a közmondás. Így történt Ugron Mihállyal is, akinek hasonló nevű fia szentmihályi birtokán, ahol lakott, hirtelen rosszul lett és meghalt.

Annak rendje és módja szerint koporsóba tették s előkészültek a temetéshez. A gyertyák égtek körülötte és a nép gyülekezett, sőt már a pap is megkezdte volt a szertartást.

Ennek az Ugron Mihálynak volt egy Sándor nevű fia, aki épen akkor érkezett meg, amikor a temetési szertartás javában folyt.

Ugron Sándor megtudta, hogy ötél

az apja végrendeletéből kifejejtette. Erre bement a ravatalhoz s a koporsóban levő halottat mellén megragadva, nagy mérgesen kezdte rázni.

— Hát apám, kutya-disznó'ermette, meghaltál és nekem semmit sem hagytál! — szolt a dühös fiu.

Az erős rázás miatt a halottnak szájából egy darab aludt vér szökött ki és szemeit, felpillantotta. Nem sokára a koporsóba felült és elkiáltotta magát:

— Hát itt mi történik?!

Az összegyűlt nép nagy rémületében futásnak eredt. Egymást legázolva rohantak ki a házból.

Ugron Mihály magas, erőteljes ember volt. Hosszu lábaival kilépett a koporsóból és a kétségbe esettek után így kiabált:

— Jertek bé! Adjatok ide a pipám, hadd vessek egy füstöt...

A koporsót elhelyezték a padláson és 12 esztendeig még fuszulykát tartottak abban, amikor aztán Ugron Mihály is végérvényesen elhagyta ezt az árnyékvilágot — végrendelet nélkül...

SZÉKELY GAZDA.

A torda-aranyosmegyei gazdák gyűlése. Folyó hó 13-án tartotta meg a Torda-aranyosmegyei Gazdasági Egyesület ez évi rendes közgyűlését Dr Wolff Gyula elnöklése alatt az egyesület tagjainak élénk részvétele mellett. Az ülésen Török Bálint egyéületi titkár beszámolt az 1915 évi működésről, amely szerint az egyesület tevékenységének köre a gyakorlati élet és a háborús viszonyok által szabott határok között mozgott. A tagok részére mintegy 25 waggon vetőmagot, 2 waggon rézgálicot, 1000 vas-villát, nagyobb mennyiségű manillát, raffiát, műtrágyát, munkásszalonnát stb. közvetített mérsékelt áron. Kezelve az egylet a tordai bizományi szénkénegraktárt, az 5 holdas egyleti kertészeti telepet, az egyleti heremag-tisztító rostát, ellátta a Gazdák Biztosító Szövetkezetének megyei képviselőjét, egyleti hivatalos lapot indított, gyümölcs-, zöldség-, vetőmag- és mustvásárt rendezett és a tavalyi közgyűlés óta egy tájfajta lótenyészítő szövetkezetet, valamint egy „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezetet hozott össze. A tagok száma a lefolyt években 100-zal szaporodott. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint 68,000 K pénztár-forgalom mellett 4871 K 05 f jövedelemtöbbletet ért el az egyesület, vagyon mérleg összege a tavalyi 30602 K 45 fillérrel szemben 2223 K 65 fillérrel gyarapodott. A közgyűlés a választmányának és a pénztárnoknak a szokásos felmentvényt megadta. — Ez a dióhéjban foglalt fényes eredmény, büszkeséggel töltheti be az egyesület derék vezetőségét és fényes példát, buzdításul szolgálhat másoknak. A becsületes, odaadó munkásságnak látszata kell legyen és van is mindenütt!

„Székely vasutat.” a székelyeknek!

HIREK.

Változó kedélyek.

Hős fiaink Héroszi küzdelmében mi, az itthon dolgozók, minden hirt, legyen az harctéri vagy politikai, aggodva lesünk és hosszú kombinációkkal s megjegyzésekkel is kísérünk. A kedélyekre még nevezetes győzelmek esetén is ólomsullyal nehezedik annak a tudata, hogy ez is áldozatokkal jár. A bizonytalanság pedig még inkább hat nyomasztóan, mert a sok más és más verzió részben zavarja is tiszta gondolatvilágunkat különösen akkor, ha a hirt rossz indulatból vagy mi-másból, vészjóslóan hozzák forgalomba.

Itt volna már igazán az ideje annak, hogy ne üljünk fel a találgatásnak vagy célzatos ijesztgetéseknek. A hivatalos táviratok — úgy látszik — nem igen elégitik ki kívánalmainkat, sőt annyira is képesek volnánk menni kívánságainkkal, hogy talán még a legfőbb hadvezetés intézkedéseit is mindenféle magyarázattal szeretnők tudni. Ebben a rettentő küzdelemben, amikor nemzetek léte vagy nem léte egy-egy ütőkártya: a hadvezetés minden eshetőségre el is készül.

Csak gondoljuk el azt a minden képzeletet felülmúló munkát, a mit hajszálnyi pontossággal végez és amit tesz, azt mind az ország biztonsága érdekében teszi. Mindenesetre olyan taktikával, amit még nekünk sem szabad tudnunk, mert ez legfőbb hadi érdek.

Kedélyeinkre tehát nem szabad oly nyomasztóan hasson azaz intézkedés, amit éppen a mi biztonságunk érdekében lát helyénvalónak megtenni. Mi a háborúból igazán még csak azt látjuk, mikor fiainkat zeneszóval viszik a vasúthoz, no meg azt a nyomasztó drágaságot, amit az emberi spekuláció, kapzsiság telhetetlensége a nyakunkba zúdított.

Ez utóbbi körülmény részben igazolja is oly gyorsan — mondhatni napról-napra — változó kedély világunkat, de mégis mind nem elég ahhoz, hogy majdnem a kétségbeesés jeleivel arcunkon járjunk az utcán és másokat is rémitgessünk.

Minden katonai és hatósági intézkedés állandóan tervszerűen, megfontoltan történik úgy, amint az nemzetünk javára kell. Ahhoz laikus, a dolgok természetét és indokait nem is sejthető magyarázatokra nincsen szükség, sőt egymásnak lépten-nyomon fölösleges, indokolatlan nyugtalanságot okozhatunk.

Amint a kedélyekre nyomasztólag hatott az is, hogy egyik ellenségünk egy kisebb semleges államtól katonai átvonulást akarván kicsikarni országán keresztül egyik szövetségünk ellen s ezt mi nem fogjuk neki megengedni, sőt nyomatékosan támogatjuk is talán ennek meggátolása keresztül vitelében...

Régebben még az is izgatott benünket például, ha ellenségeink egy vezető embere oly valami dolgot dobott a világsajtóba, aminek az volt a hivatása, hogy ami optimizmusunkat nagyban befolyásolja. Elején lehetett is felülni e nagyhangú frázisoknak, de a tények mást igazoltak. Most már mosolygunk ezek hallatán s kézlegyintéssel térünk napirendre az ilyen kiszólások fölött.

Kedélyünk mostani változása is egy olyan helyi tünet, amely holnapal elmúlik és a világháborúban immár megszokott apróbb izgalmakkal együtt — a nagyobb események hatása alatt — eloszlik. Annyi azonban bizonyos, hogy az idegek soha nem tapasztalt megfeszítésére, jobban mondva fékezésére van szüksége úgy az egyénnek, mint a tömegeknek... —y.

— **Felséges királyunk** születésének 86-ik évfordulóját fényes ünneppel ülte meg Székelyudvarhely város közönsége is. Aug. 17-én este a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es gyalogezred zenekara zenéstakaróddal járta be a város kivilágított utcáit. Másnap reggel 5 órakor pedig zenés ébresztő volt. D. e. 9 órakor külön a katonaságnak P. Diomedes tábori lelkész tábori misét, 10 órakor a plebánia templomban Pál István apát-kanonok fényes segédlettel ünnepi misét mutatott be az egek Urának. A katonaság, hivatalok és testületek mindannyian teljes számban ott voltak a zenés misén. Délután 1 órakor a tisztikarnak diszebedje volt, amelyen **Rothenáry** Albert ezredes magas szárnyalású beszédben méltatta a nap jelentőségét és általánosan szeretett Uralkodónknak a katonasághoz vonzó mélyseges jóindulatát, melyet vitéz hadseregének most volt és van alkalmuk életükkel és vérükkel meghálálni e történelmi nagy napokban. A legfőbb Hadur egészségére üritette poharát. Lelkes éljenzés kísérte a népszerű ezredes szép beszédét.

— **82-es tisztiek kinevezése.** A király Ő Felsége Brunner János, Kolisch Artur, Klein Antal, Schuller Arthur, Wawrowetz Ferenc tart. hadnagyokat — tart. főhadnagyoknak; Dr Veress Géza és Feszt György segédorvosokat — főorvosoknak; Auer Róbert, Bertalan Sándor, Czikmántory András, Deák Ferenc, Dénes János, Embery Gábor, Farkas László, Gálffy Kálmán, Györgypál Gábor, Hlavati József, Dr Jodál Gábor, Karácson Zakariás, Kerecsi Jenő, Kiszely Gyula, Kolláth Lajos, Dr Kormos Dezső, Kovács Kálmán, Kovács Lajos, Krecsák Gyula, László Ferenc, Lázár Emil, Dr Löventhal Oszkár,

Mánya Gergely, Muszka Vazul, Nadrág Ferdinánd, Dr Nagy Lajos, Dr Nagy Sándor, Neszly Gáspár, Nuzel Antal, Pál Lajos, Plettl Jenő, Pordes Albert, Dr Propper Miklós, Rácz Csomor József, Reisenauer Vilmos, Sándor Ferenc, Dr Soó Dénes, Stein Salamon Zsigmond, Stangel Ernő, Stenner Frigyes, Szánthó Dénes, Szent Kálmán, Székely János, Szigeter Frigyes, Szikszay Elemér, Vecsek Jeromos, Venetianer Gyula, Zágoni Gyula tart. zászlósokat — tart. handagyoknak nevezte ki.

— **Stein S. Zsigmond kitüntése.** A király Ő Felsége Stein S. Zsigmond 82-es tart. zászlóst hadnagyi rangra emelte s az ellenség előtt tanusított bátor magatartásáért és kitűnő szolgálataiért a vitézségi érem szalagján az arany érdemkereszttel tüntette ki. Stein Salamon Zsigmond a világháború kezdetétől fogva két hosszú éven át volt a harctéren s így a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es székely gyalogezred soha el nem múló dicsőséges hadjütemében lényeges részt vett. Elkezdvé a lövészárak-harcon, a legkülönbözőbb feladatokat töltötte be igazi bácskai magyar rátermettséggel s legutóbb az ezred telefonos tisztje volt. Az első közül való, akik a muszkatömegekkel oroszokként szállottak szembe. Nekünk, a „Székelyország“-nak is ünnepe az ő jól kiérdemelt előhaladása és kitüntetése, mert — rendkívüli elfoglaltsága mellett — a harctéren sem feledkezett meg rólunk, hogy általa a székely dicsőséget hirdethessük e lap hasábjain. Hála és köszönet ezért a mi részünkről is az új hadnagynak, ki legújabb kitüntetését büszkén viselheti a már előzőleg elnyert bronz és kisézüst vitézségi érmei mellett s fáradt idegeit most azzal az öntudattal pihentetheti, hogy hazafias feladatait hiven teljesítette.

— **Eljegyzés.** Witzitzki Hugó cs. és kir. 82-es gyalogezredbeli százados eljegyezte Bálint Veronika urleányt Székelyudvarhelyt. (Minden külön értesítés nélkül.)

— **A székely kamara főtitkára.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara legutóbb tartott teljes ülésében Szentersébeti Szakáts Péter titkárt a kamara főtitkárának léptette elő. Sz. Szakáts Péter az erdélyi rész közgazdasági életének egyik jelentékeny tényezője, évtizedek óta a legbehatóbban foglalkozik a Székelyföld közgazdasági ügyeivel s a székelység ipari törekvéseinek legmelegebb támogatója. A kamara évi jelentése, amelyet ő szerkeszt, évről-évre valóóságos tanulmányzámba menő, magas színvonalon álló közgazdasági munka. Ugyanez ülésen Dr Rácz Lajos helyettes titkárt, aki a kamara fejlesztése körül már is igen szép sikereket ért el, titkárnak választották. Székelyföldi közgazdaságunk e fáradhatatlan tevékenységű embereit, jól megérdemelt előléptetésük alkalmából, őszinte szeretettel üdvözljük és melegen ohajtjuk, hogy a székely-

ség legvitálisabb érdekeinek előmozdítására törekvő munkásságuk, minél eredményesebb legyen! Szavuknak, tetteiknek sulya fönt és alant vívja ki Székelyföldünknek évtizedek óta hangoztatott édes vágyait, hogy végre honját lelje és boldog legyen itthonában a székely!

— **Halálozások.** Napról-napra arat a halál. E hó 12-én *Folberth György* székelyudvarhelyi m. kir. nyug. posta- és táviró-ellenőr, az ág. h. luth. egyház tanácsosa, a mindig kedélyes *Folberth bácsi* hunyta örök álmra szemeit 65-ik éves korában Székelyudvarhelyt, hol a posta- és táviró hivatal testületileg s nagy közönség részvételével, a 82-es ezred zenekarának indulói mellett a ref. temetőbe helyezték örökös nyugalomra. Aug. 13-án *Csikszentmihályi Lakatos János* m. kir. nyug. telekkönyvvezető, *Lakatos Tivadar* városi gazdatanácsos édes atyja életének 67-ik évében fejezte be földi pályáját ugyancsak Székelyudvarhelyt. *Pál István* apátkanonok végezte a temetési szertartást s általános részvétellel helyezték el a róm. kath. temetőben. — *Varró János* 82-es harcos, a csatatéren kapott betegsége miatt elhalt Székelyudvarhelyt. Családja e hó 14-én hült porait hazaszállította Fiafalvára. Az zenekar és bajtársai kikísérték a vas-

uti állomáshoz. — *P. Buzogány József* birtokos 55 éves korában elhalt Ujszékely községben. — *F. Kelemen György* építőmester, a széleskörben ismert kiváló tervező elhalt Székelyudvarhelyt. — *Kállai Sándor* volt kórházi gondnok szintén meghalt, hosszas szenvedés után.

— **Soó Dénes** tábori lelkész csikszentgyörgyi volt káplánt, a király az ellenség előtt tanusított vitéz és önfeláldozó magatartásának elismeréséül, a lelkési érdemkereszt 2. osztályával tüntette ki.

— **A papírosgyártást** Ausztriában korlátozták. Az osztrák kereskedelemügyi miniszter az olyan író-, nyomdai és csomagolópapíros előállítását, amelyhez a szükséges cellulóze mennyisége az egész papírtömeg 50 százalékát meghaladja, eltiltotta.

— **Katonai felmentések.** Az őszi szántás-vetés és egyéb fontos gazdasági munkálatokhoz a szept. 30-áig még érvénybe lépő és meghatározott időre szóló felmentéseket, amelyeket a hadügy-, vagy honvédelmi miniszter az önálló mezőgazdák- és hozzátartozók-, valamint a mezőgazdasági alkalmazottaknak és felügyelő közegeknek, továbbá a mezőgazdaságban okvetetlenül szükségessé kovácsok-, bognárok- és mol-

nároknak engedett, a járási főszolgabírák 1916 nov. 30-áig meghosszabbíthatják a honv. minisztertől nyert fölhatalmazásuk alapján.

— **Az olasz harctérről** kedves üdvözetet kaptunk, amely így szól:

Kedves Szerkesztő ur! Nagy ágyuzás közben, Taliánország széléről, üdvözetet küldenek a „Székelyország“-nak: *Letsch Lajos* hadnagy, *Csont Sándor* hadnagy, *Szánteri* medikus, *Filep Aladár* medikus.

— **Nyersbőrök eladása.** A bőripari központ értesítése szerint — nyers marha- és lóbőrök a központon kívül, minden iparigazolvánnyal bíró nyersbőrkereskedőnek eladhatók.

— **A távirási díjak.** A kereskedelmi miniszter most kiadott rendeletében a távirási díjakat ez évi augusztus hó 15-től kezdődő hatállyal a következő képen állapítja meg: A belföldi forgalomban, továbbá Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban egy szó díja 8 fillér, de a legkisebb díj táviratonként 1 korona. Ugyanez a díj érvényes ezentúl a helyi és szomszédos forgalomban, valamint a magyar és osztrák csapatok által megszállott orosz, szerb és montenegrói területekre is. Hirlaptáviratok díja, igazolvánnyal ellátott tudósítók részére a

belföldön szavankint 3 fillér, Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával szavankint 4 fillér, de mindhárom viszonylatban a legkisebb díj 1 korona. Igazolvány nélkül feladott hirlaptáviratok díja: a belföldi forgalomban 400 szóig 10 korona, azonfelül szavankint 2 korona 50 fillérrel több. Ausztriával 500 szóig 15 korona és minden további 100 szóért, vagy ennek megkezdett részéért további 3 korona. Németországgal való forgalomban egy szó díja 10 fillér, de a legkisebb díj táviratonként 1 korona. A felemelt tarifa alkalmazást nyer a szavak száma szerint fizetett különleges szolgálatoknál is, pl. válaszfizetés, vételjelentés stb. Az egyéb külön szolgálatokért járó mellékdíjak kiszámításának módja (pl. többszörösítési díj, sürgős kezelés. összeolvadás, küldőncdíj, postalai értesítés, a telefonon való értesítés ugy a feladásnál, mint az érkezésnél stb.) egyelőre nem változik.

— **A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kö- és agyagipari szakiskola** készséggel küldi meg a felvételre vonatkozó értesítőjét az érdeklődő szülőknek. Az igazgatóság.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

Könyv-, zenemű-, papír-
író- és rajzszerkeskedés,
könyvnyomda és ujság-
kiadó hivatal.

Betegh Pál

„Székelyország“

Csik-, Háromszék-, Marostorda-,
Torda-aranyos- és Udvarhely-
vármegyék független székely ér-
deki ujsága.

könyvnyomdája és könyvkötő intézete

a „Székelyország“ („Székely-Udvarhely“) szerkesztősége és kiadó-
hivatala Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. szám (saját ház).

A székelyföld
legnagyobb nyomtatvány-
raktára!

Elkészít mindenféle
községi, körjegyzői,
egyházi, tanügyi, ügy-
védi, végrehajtói és
mindenféle magánügyi
nyomtatványokat és
állandóan raktáron
tartja.

Vidéki megkeresésre
azonnal válaszol. Költ-
ségjegyzékkel díjtalanul
szolgál.

Telefon szám 15.

Könyvnyomdai munkák u. m. könyvek,
plakátok, számlák, jegyzékek, borítékok,
névjegyek, eljegyzési és esküvői kár-
tyák, meghívók, körlevelek és gyászje-
lentések a legrövidebb idő alatt esinos
kivitelben a legolcsóbb árak mellett ké-
szülnek.

Keresek egy jóra való, szorgal-
mas fiút nyomdász tanulónak.
Reál- vagy polgári iskolai két osztályt,
avagy algimnáziumot végzettek előny-
ben részesülnek.

Figyelmeztetés !

Hirdetés az üzlet-
lelke ! Hirdetés nél-
kül nincs üzlet ! Hir-
dessen a „Székely-
ország“-ban és üz-
letében okvetlen
lendületet fog ta-
pasztalni.

Hirdetések díjsza-
bás szerinti. A „Szé-
kelyország“ meg-
jelenik minden va-
sárnap. Előfizetési
ára egy negyedévre
2 K 50 f. Egyes
szám 16 fillér.

Az Élet könyve mint ál-
landó házi oros 3 K
kapható e lap kiadó
hivatalában.